

Uiteindelijk wordt alles bekend

Lidwi de Groot

Colofon

Titel: Uiteindelijk wordt alles bekend

Lidwi de Groot © 2026

Verschenen: April 2026

Alle rechten voorbehouden

Uitgegeven door: Uitgeverij Schrijverspunt

<http://www.schrijverspunt.nl>

Code: 2026.03.25

ISBN/EAN: 978-94-6266-809-6

NUR: 301

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Als ik zou moeten zeggen wat mijn talenten zijn zou ik zeggen:
zwijgen en hongeren.
'Mager en stil', zo beschrijven mensen mij.
Niet of nauwelijks eten kost me nog steeds geen moeite,
maar het zwijgen breekt me op.*

5 mei 1991

Hier zit ik dan, boven op een berg in de Ardèche, onder de luifel van een caravan, ogenschijnlijk als god in Frankrijk, maar in feite een benarde ziel in een wrakkig lichaam.

Het schriftje dat voor me ligt is onbeschreven, op deze regels na.

Niemand die op mijn vingers kijkt, Jo ligt te slapen in haar ligstoel, de Margriet is op de grond gegleden.

Bevrijdingsdag. Misschien een goede aanleiding. Het moet er maar eens van komen....

Het begon in 1944 met de dood van mijn kleine Joli Coeur. Mijn koosnaam voor onze tweede zoon. Een klein ziek aapje dat met een gekromd handje het leven, mijn vinger, tot het laatst bleef omklemmen. Die ik, voor de vierde achtereenvolgende nacht bij hem wakend in het ziekenhuis, in de steek liet door in slaap te vallen. Mijn schuld. Als ik wakker was gebleven had ik hulp kunnen halen, die misschien op tijd was gekomen.

Zijn dood zette alles waarin ik tot dan toe geloofde op losse schroeven.

Om te beginnen God. Wat voor God was dat, die zo'n puur en prachtig wezentje dood liet gaan. Hij die alles kan zou toch op z'n minst mij hebben kunnen doen ontwaken. Was dat zijn straf voor het feit dat ik zo laat in mijn leven, als bekeerling, gelovig was geworden? Of voor mijn weigering te biechten bij de in een pij gehulde onbeduidende pater? Wat een kleinzielige God was dat. Niet de God die ik in mijn leven had toegelaten. Niet de God die mij kon bijstaan om een goed en deugdzaam mens te worden.

Ik wist als bij bliksemslag: met deze God zou ik vroeg of laat moeten afrekenen.

Mijn woede verdrong het verdriet. En daardoor... of misschien was er al iets eerder aan de hand. Hoe dan ook, ons huwelijk waarin ik dacht te geloven als een door God gesmeed verbond, verschraalde. Ik kon haar verdriet niet aanzien. Ik kon er niet in delen, onmachtig te troosten, opgeslokt door woede. Ik was minder toegewijd, vermeed Jo's verdriet. En zo werd ik onbereikbaar voor haar. Mijn lieve ontroostbare Jo. We konden niet samen rouwen. Ik was schuldig. Kwaad. Niet ontvankelijk voor troost van wie dan ook. Zelfs onze oudste, nu enige zoon, pas tweeënhalf jaar oud, kon mij met zijn normaal zo aandoenlijke pogingen tot conversatie niet meer beroeren. Hoe had hij het lef om zo vertederend te zijn. Dacht hij soms dat zijn leven zoveel meer aandacht verdiende dan dat van zijn dode broertje? Gelukkig had Jo in haar hart genoeg ruimte over voor Marc. Ze sloot hem in haar armen en hij ving zonder protest haar tranen op met de grote krul bovenop zijn hoofdje.

Ik schoot te kort. Ik had de ene zoon dood laten gaan en verweet het de andere. Ik had mijn zonen verwekt bij de vrouw die nu het verlies moest dragen, het verlies door mij veroorzaakt. Hoe kon ik ooit nog een respectabele positie in dit gezin innemen... Niets was meer hetzelfde.

Tot voor kort waren we nog gelukkig. Of beter gezegd we hadden de overtuiging dat we geboft hadden. Naïef, achteraf gezien. Ik was ontsnapt aan de Arbeitseinsatz in Duitsland. De gewrichtsontsteking die ik in het van wandluizen vergeven Lager had opgelopen maakte mijn terugkeer naar huis mogelijk. Ik had een NSB'er kunnen overhalen borg voor mij te staan, dus was er geen morele overweging aan de verplicht gestelde terugkeer te voldoen. Ik genas, en wonder boven wonder bleef mijn astma op een dragelijk niveau steken. Ik ging weer aan het werk. We hernamen ons leven. Zo goed en zo kwaad als het ging. Ik nam

mijn plek in het kolenhok op zolder in bij volgende razzia's. We prezen ons gelukkig. En als bewijs van het geluk werd onze jongste geboren. Onze prachtige zoon Remi.

Hadden we maar gewacht tot na de oorlog. Maar we hadden niet het idee een keuze te hebben. Als je getrouwd was dan kreeg je kinderen. Het gebruik van voorbehoedsmiddelen was voor katholieken 'wraak roepende zonde'!

Hadden we maar dwars door de verboden heen totale onthouding gepleegd tot na de bevrijding. Dan waren de omstandigheden gezonder geweest en had het kindje waarschijnlijk geen difterie gekregen. Een aandoening die intubatie noodzaakte, waardoor hij niet hoorbaar kon huilen of schreeuwen. Ik had wakker moeten blijven om het verloop van de ziekte in de gaten te houden en alarm te slaan bij verslechtering...

Ik moest een ommekeer zien te bewerkstelligen. Ik wist niet goed waar die uit zou moeten bestaan. Ik probeerde te rouwen. Maar wist niet hoe ik dat moest doen. Stond 's avonds als Jo in de keuken aan het koken was voor het ingelijste fotootje aan de wand in de huiskamer. Een wiegje met een op het eerste oog slapend kindje, maar de onnatuurlijk op de borst samengevouwen handjes verrieden de dood. De voile van het hemeltje wierp een schaduw op zijn gezichtje. Dood. Heel erg dood. Mijn schuld. Met gebalde vuisten liep ik terug naar mijn leunstoel. Verschanste me achter de krant, tot Jo de tafel had gedekt en we konden eten. Ik had liever gehad dat mijn astma zou opspelen. Dan kon ik me terugtrekken onder het mom van benauwdheid. Ik deed soms alsof, trok mijn rug krom en hoestte. Vouwde mijn benen als in kleermakerszit onder me, vulde de leunstoel met mijn opgesloten lichaam en zag af van eten. Maar het meelevende gedrag van Jo

stoorde me enorm. Ze had de resterende voorraad medeleven nodig voor zichzelf. Ze moest zich niet met mij bemoeien. En dus wimpelde ik haar af, mompelde tussen de nu niet meer gefingeerde maar automatisch opkomende hoestbuien door dat het wel meeviel en dat ik het best met rust gelaten kon worden.

Ik besloot de lichamelijke omgang tot een minimum te beperken. Op een avond bespraken we ons nachtelijk leven. We waren het erover eens dat we niet het risico moesten nemen om tijdens deze verschrikkelijke periode weer een kindje te verwekken dat mogelijk niet beschermd kon worden. Jo was het daar helemaal mee eens. In haar meegaandheid met dit voornemen kon ze nauwelijks een zekere opluchting verhullen. Wat Jo betreft werd de geslachtsgemeenschap sowieso geschrapt. Maar ze behoefde in haar peilloze verdriet wel nabijheid. Ze kroop die nacht tegen me aan en streelde mijn rug en mijn schouders. Ik kon de zachtheid van de aanrakingen niet verdragen, draaide me op mijn rug en trok haar hoofd op mijn schouder. Daar moest ze het mee doen. Toen haar hand weer mijn huid zocht pakte ik die en legde hem terug. Ze begreep de aanwijzing, zuchtte en legde zich gehoorzaam neer bij de toegestane intimiteit. Ze probeerde het de volgende nachten niet meer. Ik bleef even op mijn rug wachten tot ze haar hoofd op mijn schouder legde. Geen verdere ondraaglijke aanrakingen. Ik bleef wakker tot ze in slaap viel en keerde me dan om. Dat werd het ritueel, het maximum dat ik kon bieden.

De zon gaat onder. Jo is wakker geworden en is naar binnen gegaan om thee te zetten. Ons 'borrel'-ritueel. Een kopje thee met een speculaasje. Als Jo zo meteen met thee naar buiten komt ga ik het schriftje binnen opbergen. In de hoes van de bank, zodat het niet meteen nieuwsgierigheid opwekt. Morgen verder.